

Warszawa, 02.02.2024 r.

Polskie środowisko naukowe i urzędnicy państwowi o przyszłości polskich mokradeł

Polskie środowisko naukowe zainicjowało i zorganizowało naradę naukowców, przyrodników i urzędników państwowych pod hasłem „Ochrona i odnowa mokradeł: jak to zrobić w Polsce?”. W Światowym Dniu Mokradeł decydenci oraz eksperci związani z obszarami wodno-błotnymi mieli okazję omówić najważniejsze wyzwania w zakresie ochrony tych ekosystemów.

W Światowy Dzień Mokradeł, 2 lutego 2024 roku, Centrum Ochrony Mokradeł, we współpracy z Wydziałem Biologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Centrum Współpracy i Dialogu UW, zorganizowało naradę pod hasłem „Ochrona i odnowa mokradeł: jak to zrobić w Polsce?”. Decydenci oraz eksperci związani z obszarami wodno-błotnymi mieli okazję omówić najważniejsze wyzwania w zakresie ochrony tych ekosystemów. Udział w spotkaniu wzięli m.in. Paulina Hennig-Kloska, Minister Klimatu i Środowiska, Andrzej Domański, Minister Finansów, oraz przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, PGW Wody Polskie, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytutów naukowych, w tym Politechniki Białostockiej, Uniwersytetu Łódzkiego, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Spotkanie otworzył kanclerz Uniwersytetu Warszawskiego, Robert Grey.

- Uniwersytet Warszawski jest zaangażowany w ochronę środowiska i klimatu – od lat prowadzi badania naukowe, które są cenne dla ochrony mokradeł i całego ekosystemu. Dzięki współpracy z instytucjami administracji rządowej, samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi, jak również zaangażowaniu w działania edukacyjne i informacyjne, udaje nam się zwiększyć świadomość społeczną w zakresie utrzymania równowagi ekologicznej – powiedział kanclerz Uniwersytetu Warszawskiego. Nawiązał przy tym do niedawnego otwarcia Mazurskiego Centrum Bioróżnorodności i Edukacji „Kumak” im. prof. K. A. Dobrowolskiego w Urwitałcie — nowoczesnego ośrodka badawczego i edukacyjnego Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego zaangażowanego w aktywną ochronę zasobów przyrodniczych. Gości przywitał także prof. dr hab. Krzysztof Spalik, dziekan Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, zapowiadając, że środowisko naukowe oczekuje procesu przemian w zakresie ochrony ekosystemów wodno-błotnych.

Gospodarcze obietnice dla mokradeł

- *Strategię ochrony mokradeł trzeba zaktualizować, trzeba ją wdrożyć, trzeba znaleźć na to pieniądze* — powiedziała podczas narady naukowej Paulina Hennig-Kloska, minister Klimatu i Środowiska. - *Trzeba przeznaczyć więcej środków na ochronę przyrody. Zadanie ochrony i odtworzenia mokradeł to priorytet dla naszego resortu. Zadanie przechodzenia od planów do realizacji będzie spoczywało na barkach wiceministra Mikołaja Dorożały* — dodała minister Hennig-Kloska.

W obszarze inwestycji rządowych wypowiedział się także Minister Finansów Andrzej Domański. - *1) człowiek jest odpowiedzialny za zmiany klimatu, 2) zmiany klimatu stanowią poważne wyzwanie dla gospodarki, 3) torfowiska są najskuteczniejszym magazynem węgla. Te trzy fakty pokazują, że ochrona i odtwarzanie mokradeł jest priorytetem. Program odnowy torfowisk musi też uwzględnić interesy polskich rolników, musi mieć akceptację społeczną* — powiedział minister.

Bagna, są najskuteczniejszymi w świecie przyrody pochłaniaczami dwutlenku węgla, a także ostojami dla ginących gatunków roślin i zwierząt. W Polsce co najmniej 85% torfowisk osuszono w czasach historycznych, by kosztem zlikwidowanych bagien powiększyć areał gruntów rolnych i lasów gospodarczych. W wyniku uruchomionych w ten sposób procesów rozkładu torfu spowodowano emisje gazów cieplarnianych szacowane na ponad 35 milionów ton ekwiwalentów dwutlenku węgla rocznie (około 10% całkowitych emisji Polski). Niskie poziomy wody na torfowiskach prowadzą też do utraty retencji wody, pogłębiają zjawiska suszowe, a także w dłuższej perspektywie prowadzą do degradacji funkcji produkcyjnych. Dlatego ochrona bagien oraz przywrócenie wysokiego uwodnienia osuszonym torfowiskom to priorytety nowoczesnej polityki klimatycznej, przyrodniczej i rolniczej.

Jaka przyszłość czeka polskie mokradła?

Ochrona i odtwarzanie torfowisk to zadania wielowątkowe, wymagające zaangażowania specjalistów z wielu dziedzin nauki. Na spotkaniu poruszono zagadnienia dotyczące statusu prawnego ochrony torfowisk w Polsce, wyzwania związane z ochroną i odtwarzaniem torfowisk na terenach rolniczych i w lasach, a także problemy związane z wydobyciem i użytkowaniem torfu.

Adam Nowak, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi podkreślił, że udział rolników w programach ochrony mokradeł musi być dobrowolny, a rozwiązania muszą spotkać się z akceptacją środowiska.

- *Odnowa mokradeł, na skalę jakiej potrzebujemy, nie uda się w Polsce bez udziału rolników i rolniczek. Bez przyrody nie ma żywności. Rolnicy muszą być adekwatnie wynagradzani za dobra publiczne, których nam dostarczają. Musimy*

współpracować w zakresie nowatorskich rozwiązań opartych na przyrodzie i mówić szerzej o korzyściach, jakie rolnictwo może z tego czerpać — powiedziała Aleksandra Pępkowska-Król z Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków.

- Naszym priorytetem powinna być adaptacja do zmian klimatu. To nie jest kwestia tego, czy nam się to uda w określonym czasie, ale kwestia tego, ile zdążymy zrobić, zanim zmiany klimatu dotkną polskie ekosystemy nieodwracalnie — mówił dr hab. Wiktor Kotowski, prof. ucz., z Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego.

- Mamy nadal szansę zawalczyć o polskie tereny zielone, Musimy mieć świadomość, że poprzez działania na rzecz ochrony przyrody, poprawiamy także szanse nasze oraz naszej gospodarki na przetrwanie kryzysu klimatycznego — podkreśliła podczas Światowego Dnia Mokradeł dr hab. Iwona Wagner z Uniwersytetu Łódzkiego.

Wydarzenie zostało zorganizowane w ramach realizacji trzeciej misji Uniwersytetu Warszawskiego przez Centrum Współpracy i Dialogu UW — platformę powołaną do budowania debaty pomiędzy światem nauki a otoczeniem społecznym i gospodarczym.